

МІСТИКА В ФІЛОСОФІЇ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ

*Салій А.В. к.філос. н., доцент кафедри філософії і суспільних наук
ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія», м. Полтава*

Український культурний простір має у своєму тлі дві титанічні фігури, які позначають собою силу могутнього національного духу. Ми маємо на увазі постаті Г. Сковороди та Т. Шевченка. І якщо Тарас Шевченко є символом українського мислителя-літератора, то Григорій Сковорода вважається «первым философом на Руси, в точном смысле этого слова» [2. с.56]. Але Сковорода мислитель не звичайний, він тісно пов'язаний з церковним життям України, але, при цьому, далеко виходить за межі цієї церковності. Сковорода – глибоко церковний, але, одночасно, надзвичайно містичний. Він неймовірно віруюча людина, але тут же по особливому вільний внутрішньо. І ця внутрішня свобода ставить його часто в опозицію до традиційних церковних вчень. Релігійно-містичний світогляд Г.Сковороди втілювався ним дивовижно і невимушено в усьому його існуванні, усім його життям.

Образ дивакуватого мандрівника не може до кінця повно передати глибину його душі і переживань. І чи можемо ми сьогодні до кінця пізнати його глибину?

Особливістю сквородинівського містицизму є справжнє, непідробне переживання. Його мислення ніколи не відпадає від біблійного символізму. Цим проникнуті усі його твори та листи. Вони вказують на головне – Сковорода не наслідує відомих йому західних містиків, він по-справжньому глибоко переживає, але переживає по-своєму, як ніхто.

Справжнім містичним центром християнської філософської етимології філософ розглядає Божественне ім'я. Іноді розуміння містичного сенсу імені Бога у вченні Сковороди ототожнюють із розмірковування Беме про неосяжну Божу сутність [1.с.16.]. До Бога Сковорода приходять через людину. Основою його переживань є внутрішній досвід. Він не відкидає

Боговтілення, але для нього таке саме Боговтілення – це і є Біблія. Сковорода сприймає цю священну книгу як сукупність Божественного Розуму, це уся його непізнана Премудрість [5. с. 539.]. Мислитель розуміє Біблію як обрану Богом єдину сферу Свого повного, нехай і символічного, Одкровення. По суті Біблія має своє внутрішнє самостійне і замкнене життя. Вона не змішується із нашим світом, не проникає і не втілюється у ньому. Вона чудесним закличним баченням нависає над світом, і обрані, відшуковуючи хід до неї, реально сходять в надра божественного життя. Так як Бог може бути пізнаний тільки через серце або «сердечне око», то Сковорода намагається звертатись до біблійної символіки і тих містичних образів, якими Бог позначається у Святому Письмі.

Містика Біблії у Сковороди відкриває інший розум – гострий, проникливий. У цьому контексті український мислитель звертається до проблеми сенсу життя, який, на його думку, повинен орієнтуватися на інші світи, на обителі Бога [3. с. 239.]. У такій орієнтації людина здатна здобути те, що зветься духовністю. Іскра духовності – інші світи [4. с. 133.].

Із даного досить стислого викладу стає зрозуміло, що філософія Сковороди є цільною і безумовно самостійною. Вона є містичною та виходить із твердого почуття, що сутність буття знаходиться за межею чуттєвої реальності.

Література:

1. Грибков Т.В. Німецька містика і Григорій Сковорода у європейській ірраціоналістичній традиції. Автореферат дисертації кандидата філософських наук: 09.00.05/ Т.В. Грибков. – Львів, 2006. – 18 с.
2. Зеньковский В. История русской философии. – Харьков: Фолио, М.: ЭКСМО-Пресс, 2001. – 896 с.

3. Милусь В. Релігійна філософія Григорія Сковороди // Історія релігій в Україні. Науковий щорічник 2008. кн. II. – Львів: Логос, 2008. – С. 236 – 242.
4. Сковорода Г. Сочинения. – Минск, 1999.
5. Эрн В. Г. Сковорода. Жизнь и учение. – Мн.: Харвест, М.: АСТ, 2000. – С. 333 – 590.